

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

ONDERWIJSTIJD BIJ NIET- BEKOSTIGDE INSTELLINGEN

INHOUD

Samenvatting 5

1	Vraagstelling en onderzoeksopzet 7
1.1	Aanleiding tot het onderzoek 7
1.2	Wettelijke grondslag voor de norm 7
1.3	Inrichting van het onderzoek 8
2	Bevindingen 9
3	Conclusie 11

Samenvatting

Eind 2009 en begin 2010 is onderzoek gedaan bij 36 niet-bekostigde beroepsopleidingen naar het voldoen aan de 850-urennorm. Het gaat daarbij om opleidingen die door de instelling als voltijds worden aangeboden en waarbij uit onderzoek bij de Informatie Beheer Groep is gebleken dat bij deze opleidingen deelnemers studeren die studiefinanciering ontvangen. In dat geval moet de opleiding in ieder geval aan de norm voldoen.

Van de 36 opleidingen zijn er vijf, oftewel 14 procent, die naar verwachting aan het eind van het schooljaar niet voldoen. Twee van die opleidingen dreigen zelfs in twee leerjaren tekort te schieten. In drie gevallen is het te verwachten aantal uren meer dan honderd te weinig.

Uit analyse van de gegevens is verder gebleken dat een aantal opleidingen niet voldoet aan de wettelijke voorschriften voor de beroepspraktijkvorming (bpv). Het aantal uren is minder dan 20 procent van de totale studiebelasting. Voor een belangrijk deel is dat het gevolg van het feit dat instellingen interne praktijk organiseren die niet formeel als beroepspraktijkvorming geldt.

Opleidingen met een verwacht tekort aan uren zullen voor het eind van het schooljaar 2009 – 2010 een heronderzoek krijgen.

1 Vraagstelling en onderzoeksopzet

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In 2006 heeft de inspectie een representatief themaonderzoek uitgevoerd naar de naleving van de 850-urennorm voor de onderwijstijd bij bve-instellingen. In dat onderzoek onder 194 opleidingen waren er negentien niet-bekostigd. Het bleek toen dat 21 procent van deze negentien opleidingen bij niet bekostigde instellingen (nbi's) onvoldoende onderwijstijd realiseerde, tegen 28 procent in het bekostigd onderwijs.

Gezien het feit dat de nadruk op de handhaving vervolgens werd gelegd bij de bekostiging mede gezien de relatie met onrechtmatig gebruik daarvan, waarvan bij nbi's uiteraard geen sprake is, is in het vervolgtoezicht verscherpt gekeken naar de urenrealisatie bij bekostigde instellingen en niet bij de nbi's. Inmiddels hebben bij bekostigde instellingen twee vervolgonderzoeken plaatsgevonden en is er in het reguliere toezicht verscherpt op gelet. Dit heeft geleid tot een reductie van het aantal tekortschietende opleidingen tot 17 procent in 2009. Voor nbi's is er nadien geen actueel beeld van de situatie meer opgemaakt. Op verzoek van de staatssecretaris wordt daarin met dit onderzoek voorzien.

1.2 Wettelijke grondslag voor de norm

Aangezien nbi's niet bekostigd worden, geldt de 850-urennorm niet vanuit het oogpunt van bekostigingsvoorwaarden. Aangezien de bol-opleidingen¹ die nbi's ingevolge artikel 1.4.1. van de web² kunnen uitvoeren, zowel voltijds als deeltijds kunnen worden uitgevoerd, hebben nbi's de mogelijkheid ze ook in kortere tijd uit te voeren. Als nbi's ze echter aanbieden als een voltijdse bol-opleiding, moeten ze ook aan de inrichtingseis voldoen dat de opleiding 850 contacturen aanbiedt.

Dat geldt helemaal als instellingen melden dat deelnemers aan de opleidingen recht kunnen doen gelden op een tegemoetkoming in de studiekosten krachtens de wtos³ of studiefinanciering krachtens de wsf⁴. De artikelen 1.1. eerste lid van zowel de wtos als de wsf schrijven voor dat onder beroepsonderwijs in het kader van deze wetten wordt verstaan een opleiding als bedoeld in artikel 7.2.7. derde lid van de web.

Artikel 7.2.7. derde lid van de web luidt:

3. Voltijdse beroepsopleidingen zijn opleidingen in de beroepsopleidende leerweg waarvan elk volledig studiejaar een studielast van 1.600 uren of meer heeft, en waarvoor het bevoegd gezag voor de deelnemer in instellingstijd een onderwijsprogramma verzorgt dat ten minste 850 uren per volledig studiejaar omvat. Indien de door Onze Minister vastgestelde studielast ertoe leidt dat in het laatste studiejaar de duur van de opleiding gerekend vanaf 1 september en naar boven afgerond op hele maanden minder is dan tien maanden, dan wordt de norm van 850 uren in dat jaar evenredig verlaagd.

1 Bol: beroepsopleidende leerweg

2 web: wet educatie beroepsonderwijs

3 wtos: wet tegemoetkoming onderwijs- en studiekosten

4 wsf: wet op de studiefinanciering

Als nbi's opleidingen aanbieden waarvoor deelnemers een tegemoetkoming of studiefinanciering aanvragen en ontvangen, zijn zij daarmee verplicht in elk geval die deelnemers daadwerkelijk een programma aan te bieden dat voldoet aan de 850-urennorm.

1.3 Inrichting van het onderzoek

De wettelijke voorwaarden zoals hierboven beschreven, zijn leidend geweest voor de selectie van opleidingen die onderzocht zijn. Allereerst is bij de Informatie Beheer Groep (IBG) opgevraagd van welke opleidingen er deelnemers waren die een tegemoetkoming of studiefinanciering ontvingen. Daaruit bleek dat er 37 instellingen waren waarbij minstens één deelnemer aan die voorwaarde voldeed. Bij al deze instellingen is één opleiding geselecteerd voor het onderzoek. Tijdens het onderzoek bleek dat één opleiding niet meer werd aangeboden, zodat er uiteindelijk 36 zijn onderzocht.

Het onderzoek is uitgevoerd op dezelfde wijze als bij de bekostigde instellingen. Het ging om een onaangekondigd onderzoek. Om praktische redenen houdt dat in dat het onderzoek in de middag van de voorafgaande dag wordt aangekondigd. Dat biedt instellingen de mogelijkheid stukken klaar te leggen en ervoor te zorgen dat de juiste functionarissen op het tijdstip van het onderzoek aanwezig zijn.

Tijdens het onderzoek heeft de inspectie gebruik gemaakt van planningsdocumenten, roosteroverzichten, onderwijs- en bpv-overeenkomsten om zich een beeld te kunnen vormen van de omvang van de onderwijstijd. Deze informatie is aangevuld via gesprekken met verantwoordelijken en, zo nodig en mogelijk, deelnemers. Na afloop van het onderzoek zijn de bevindingen neergelegd in een brief aan de instelling. Deze heeft de gelegenheid gehad tot reageren op de bevindingen. Daarbij kon men ook aanvullende informatie verstrekken. Daarna is de brief definitief vastgesteld.

Gezien het tijdstip van het onderzoek, halverwege het studiejaar, was het niet mogelijk een definitief oordeel te vellen over het voldoen aan de norm voor de onderwijstijd. Die norm geldt immers per studiejaar en de realisatie kan pas definitief worden vastgesteld aan het eind daarvan. Instellingen hebben nog veel ruimte in het resterende deel van het jaar om correcties aan te brengen. Om die reden heeft de inspectie volstaan met de vaststelling dat de onderwijstijd naar verwachting (op basis van de realisatie tot dat moment en de verdere planning) wel of niet aan de eisen zou voldoen. Aan instellingen die naar verwachting niet voldoen, is in het vooruitzicht gesteld dat de definitieve realisatie alsnog zal worden onderzocht.

2 Bevindingen

Het onderzoek is, zoals gezegd, uitgevoerd bij 36 opleidingen bij evenzoveel instellingen. Eén van deze opleidingen was een competentiegerichte opleiding. De overige 35 eindtermenopleidingen. Deze opleidingen zijn als volgt verdeeld over sectoren en niveaus.

Samenstelling onderzoekspopulatie naar sector en niveau

Sector	Niveau 3	Niveau 4	Totaal
Economie	2	4	6
Groen		1	1
Techniek		2	2
Zorg en welzijn	25	2	27
Totaal	27	9	36

Zoals te zien in de tabel, ligt het zwaartepunt van de opleidingen bij de sector Zorg en welzijn. Hierbij gaat het om opleidingen Kapper en Schoonheidsverzorging die het overgrote deel van het niet-bekostigde onderwijs uitmaken.

Het onderzoek omvatte, zoals gezegd, een combinatie van geprogrammeerde en gerealiseerde onderwijstijd. Het resultaat drukt uit of de opleiding naar verwachting uiteindelijk voldoende onderwijstijd zal realiseren. Om die reden is het niet zinvol in de resultaten te splitsen in geprogrammeerde en gerealiseerde tijd en is dat ook niet gebeurd. We spreken hieronder over verwachte onderwijstijd.

Uit het onderzoek is gebleken dat van de 36 opleidingen er 31 naar verwachting zullen voldoen aan de onderwijstijd. Bij vijf opleidingen zijn programmering en realisatie tot dusverre zodanig dat ze zonder extra maatregelen dat aantal niet zullen gaan halen. Dat is 14 procent. In het onderstaande schema geven de vetgedrukte getallen aan waar die onvoldoendes zitten.

Verdeling voldoende/onvoldoende opleidingen

Sector	Niveau 3	Niveau 4	Totaal
Economie	2	3/1	5/1
Groen		1	1
Techniek		2	2
Zorg en welzijn	22/3	1/1	23/4
Totaal	24/3	7/2	31/5

De onvoldoende opleidingen zijn schoonheidsspecialist (drie maal), luchtvaartdienstverlener en sociaal pedagogisch medewerker. Bij deze opleidingen zijn er twee die in meer dan één leerjaar onvoldoende scores. Er zijn daarom in totaal zeven leerjaren waarin sprake is van een verwacht tekort aan uren. Daarbij liggen de tekorten in vijf gevallen in het eerste leerjaar en in twee gevallen in het tweede leerjaar. In twee gevallen lag het aantal uren in het eerste leerjaar meer dan honderd uur onder de norm. In één geval was dat in het tweede leerjaar.

De onderstaande tabel laat de gemiddelde urenaantallen zien per leerjaar, onderverdeeld naar leerjaren die voldoende uren gaan maken en leerjaren waar dat naar verwachting niet het geval is. Duidelijk is dat de tekortschietende leerjaren erg fors onder de norm zitten.

Gemiddeld aantal uren per leerjaar naar voldoende/onvoldoende

	Voldoende	Onvoldoende	Totaal gemiddeld
Leerjaar 1	1.179	656	1.104
Leerjaar 2	1.311	688	1.255
Leerjaar 3	1.227		1.227
Totaal			1.179

Bij de opleidingen waar een of meer leerjaren tekortschieten, staan in totaal tussen 95 en honderd deelnemers ingeschreven die volgens de opgave van IBG studiefinanciering ontvangen. Gezien de opbouw van de opleidingen en de plaats van de tekorten is vast te stellen dat de instellingen voor dat aantal deelnemers niet voldoet aan de vereisten als zij geen herstelmaatregelen treffen. De opleiding kan dan niet gezien worden als een voltijdse opleiding en derhalve is studiefinanciering niet op zijn plaats.

Beroepspraktijkvorming maakt deel uit van de contacturen die deelnemers krijgen tijdens de opleiding. De volgende tabel laat het gemiddeld aantal uren beroepspraktijkvorming zien en het percentage dat dit aantal vormt van het totaal aantal uren in die leerjaren. Opvallend is dat het percentage bpv in de onvoldoende leerjaren aanzienlijk hoger is dan in de voldoende leerjaren. In het onderzoek bij bekostigde instellingen blijkt meestal het omgekeerde: de norm wordt niet gehaald in leerjaren met geen of weinig bpv.

Gemiddeld aantal uren bpv per leerjaar naar voldoende/onvoldoende

	Voldoende		Onvoldoende		Totaal gemiddeld	
	Abs.	Proc.	Abs.	Proc.	Abs.	Proc.
Leerjaar 1	350	30%	234	36%	334	30%
Leerjaar 2	488	37%	352	51%	475	38%
Leerjaar 3	273	22%			273	22%

De percentages in deze tabel laten alleen zien hoeveel van de onderwijstijd is ingevuld met bpv. Volgens de wet moet de bpv minstens 20 procent omvatten van de totale studielast van de opleiding (in principe 1.600 uur per leerjaar, dus gemiddeld minstens 320 uur bpv). Gebleken is dat de omvang van de bpv over alle opleidingen gemiddeld slechts 14 procent van de studielast van de opleiding bedraagt. Dat betekent dat een substantieel deel van de opleidingen minder bpv verzorgt dan de 20 procent die de wet voorschrijft.

Dit wordt veroorzaakt doordat nogal wat opleidingen de praktijk in eigen salon verzorgen (kappers, schoonheidsspecialisten). De deelnemers doen daarbij in principe wel voldoende praktijk op onder goede begeleiding, maar er is geen sprake van een bpv bij een erkend leerbedrijf die aan de eisen van de wet voldoet. Bespreking hiervan met de opleidingen wijst uit dat dit minstens gedeeltelijk veroorzaakt wordt door onduidelijk beleid van het desbetreffende kenniscentrum met betrekking tot de erkenning van bpv-plaatsen bij het opleidingsinstituut.

3 Conclusie

14 Procent (vijf opleidingen van de 36) van de onderzochte niet-bekostigde beroepsopleidingen voldoet naar verwachting niet aan de 850-urennorm. Zij zouden dat wel moeten, aangezien zij aangeven voltijds onderwijs te verzorgen en dit doen aan deelnemers die studiefinanciering ontvangen. Bij die vijf tekortschietende opleidingen zijn er twee die in meer dan een leerjaar niet voldoen. In drie gevallen is de onderschrijding groter dan honderd uur.

Het percentage opleidingen dat dreigt niet te voldoen, is iets lager dan het aantal opleidingen dat niet voldeed in het onderzoek bij bekostigde instellingen in 2009. (Respectievelijk 14 procent en 17 procent.) Naast tekortkomingen in de urenaantallen is ook gebleken dat verschillende opleidingen niet voldoen aan de wettelijke eisen rond het minimumaantal uren bpv, of bpv geen onderdeel lieten uitmaken van de opleiding aan de instelling.

Alle onvoldoende opleidingen zullen een heronderzoek krijgen waarin wordt beoordeeld of zij hun programma zodanig hebben aangepast dat zij alsnog wel voldoen aan de urennorm. Indien dat niet het geval is wordt dat gemeld aan de minister van ocv en zullen zij een waarschuwing ontvangen wegens het niet voldoen aan een wettelijke vereiste. Dit kan ertoe leiden dat hun diploma-erkenning wordt ingetrokken.

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

2010-20
ISBN: 978-90-8503-194-9

Postbus 51-nummer: 22PD2010G219

Exemplaren van deze publicatie zijn te bestellen bij Postbus 51: bel 0800-8051 (gratis) of kijk op www.rijksoverheid.nl. De medewerkers zijn op werkdagen telefonisch bereikbaar van 08.00 tot 20.00 uur.

© Inspectie van het Onderwijs | april 2010